

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VI

Nr. 29

BCU Cluj 19 Central University Library Cluj

În acest număr: O linie dreaptă de Octavian Goga; Adusul clopotelor, poezie de Volbură Poiană; Naționalismul în politica economică de Mihail Ma-noilescu; Doi luptători pentru libertate de Alexandru Hodoș; Alegerea dela Chișinău de A. Corteanu; Dobre Tănase de Ion Gorun; Cultura în slujba legii de V. Russu-Șirianu; Uniunea voinicilor de M. B. Rucăreanu; Săptămâna poli-tică: Castanele viitoarei guvernări; Reportaj de 40° la umbră; de Ion Balint; Gazeta rimată: Haiducii de Zdrelea & Mărunțelu; Insemnări: Un personaj ridicol; Bucuria de peste Nistru; Mărturii autorizate; Revoluția dlui C. Mille; Consecvență; Amintirile unui băiat de familie; etc. etc.

CLUJ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIAȚA CUZA VODĂ No. 16

Un exemplar 10 Lei

Țara Noastră

O linie dreaptă

Foștii patroni ai răposatului partid național din Ardeal, după ce mica lor poveste s'a cam isprăvit, înghițind ani de rândul criticile noastre cu o îndelungă tăcere de veritabili surdomuși, astăzi se dedau la giumbușlăcuri, și cu mărunte infamii pitite la gazetă s'au hotărât să ne discrediteze în public. Rețeta calomniei este singura de care au uzat inteligenții mei adversari. O întreagă rețea de legende meschine s'a pus în circulație, drept răspuns la atacurile deschise lansate de *Țara Noastră*. Printre aceste născociri, care de care mai grosolane, un adevărat basm cu cocoșu-roșu a devenit de-o vreme încoace insinuarea idioată, că subsemnatul e gata să treacă cu arme și bagaj în partidul liberal, că înțelegerea s'a făcut ba acum doi ani cu dl Brătianu după un pahar de șprudel la Karlsbad, ba cu dl A. Constantinescu într'un vagon ministerial, și că diabolica șurubărie e pe cale să scoată capul în curând. Patru ani s'a plimbat gluma în coloanele ziarelor cu marca dlui Maniu, tot astfel și în organele suprademocrate ale honigmanilor din Capitală. Deunăzi s'a ivit din nou, tot așa de veche și de rancedă, trecută fiind la foile minoritare și la blândețele fițuici de provincie...

Niciodată n'am prea crezut în nevoia de-a desminți minciunile.

Cu deosebire, bruma de opinie publică înfiripată la noi se poate lipsi de-această sarcină. Năvălită din toate colțurile de mulți apași ai condeiului, lumea aici e sceptică și primește zâmbind cancanurile politice răspândite de ziare. Mai este apoi și o operație elementară pe care-o face cetitorul însuși în asemenea cazuri: judecă rostul omului în chestiune și examinează pe detractorii lui. Intemeiat pe cele două considerații din urmă, eu am lăsat calomniile slobode, fără desmințiri și fără rectificări. Venind vorba, bunăoară, de trecerea la liberali am crezut că e mai bine să vorbească faptele. O linie dreaptă de care

mă ținusem în trecut mi se părea o garanție mai solidă decât pertractările celebre ale adversarilor. Vre-o două decenii de sbucium în slujba convingerilor mă puneau la adăpost de bănuiele și mă înarmau îndeajuns cu dispreț ca să pot privi senin împrejur. Dar mă gândeam totdeauna și la femeiiul șubred pe care se mișca partidul național, de unde porneau săgețile. Imi ziceam: în politică românească acești neobosiți pelerini sunt singurii cari nu mai pot acuza pe nimeni de târguiață și de oportunism. Prin oscilările nemai pomenite de până acum, ei au pierdut dreptul la orice critică. Cochetăria lor cu liberalii o știm cu toții. Și la această poartă s'au oprit: odinioară să facă târg, dar nu s'au ajuns la preț și-au plecat mai departe. Totuși, simțite beneficii au incasat din contactul trecător, dintre care unele le țin cald și astăzi. Având, deci, astfel de ghiulele de picioare, cine să se mai teamă de ascensiunea infometajilor drumeți sau de ch'otele lor?...

Dar, cum ziceam, faptele trebuie să vorbească, limpezind o atitudine.

Subt acest raport, subsemnatul e perfect liniștit și așteaptă verdictul oamenilor obiectivi. În deplină unitate de apreciere cu conducerea partidului, am urmărit neconținut față de actualul guvern o opoziție normală. Generalul Averescu, pe cât de ponderat pe atât de categoric în acțiunile lui, a imprimat dela început partidului o linie de conduită francă și leală. Noi nici n'am traficant colaborare la guvern cu dl I. Brătianu, cum au făcut-o oropsiții bărbați d. d. Vaida-Maniu, nici n'am fost voiajorii stipendiați ai băncii ministeriale, cum a fost dl N. Iorga, care prin bine plătite lingușiri la adresa partidului liberal s'a achitat de datoriile contractate, dar nici n'am ieșit în stradă ca să afișăm trei șobolani morți la grilajul unui balcon. Cugetul nostru s'a desfășurat în aceeaș alvie de principii bine stabilite. Deosebindu-ne profund de partidul liberal prin doctrină și prin mentalitate, în scris și viu grai ne-am rostit părerile la atâtea congrese și adunări, în ziare și la tribuna parlamentară. Fiind un partid de guvernământ, organizat pe toată întinderea țării, nu ne putem deda însă nici la aventurile fragmentarelor înjghebări provinciale, nici la agitațiile nesăbuite ale demagogilor inconștienți. Călăuziți de-un spirit patriotic, am urmărit și din opoziție consolidarea vieții de stat, și am contribuit la însănătoșarea țării fără să preschimbăm marile probleme în socoteli de tarabă. Cine dintre noi ar fi avut, de pildă, vinovata miople de-a nu înțelege că încoronarea dela Alba-Iulia era un praznic național și nu o simplă manoperă liberală? Cine s'ar fi încumetat, ca din votarea Constituției la Cameră să facă un obiect de stupidă bălăcăreală la sala *Dacia*? Nici într'un caz nici într'altul, n'am precupețit sentimentele noastre. Urmând acest drum, pe care ni-l impunea și creerul și inima, am lucrat la fel de câte ori ni s'a dat prilejul să putem întări temelile unui început de viață nouă. Că această serioasă concepție a îndatoririlor cetățenești n'a putut fi agreată de anumite grupări din opoziție, pentru care neastâmpărul fără răspundere e unicul element de existență, e regretabil. Că guvernul actual adesea nu s'a putut ridica nici el la un nivel de superioară înțelegere a situației, și a confundat

uneori interesele generale cu scopurile egoiste de partid, atât mai rău pentru el. O judecată echilibrată, însă, își găsește justificările în sine însăși, fără a se inspira din greșelile adversarilor.

Dacă această formulă de onest patriotism trebuia aplicată la toate problemele de căpetenie ale țării, cu atât mai mult în provinciile alipite se cerea prudență și tact deosebit în afirmarea unei lupte de opoziție. La cinci ani după unire, când legăturile reciproce sunt așa de fragede încă, o agitație violentă de partid putea compromite nu existența unui guvern, ci însăși opera de închegare interioară. Indrumați de această axiomă, noi am privit realitatea în față și am tras consecințele. Cu toate loviturile odioase ale guvernului actual în alegeri, noi n'am ieșit din făgașul ordinei și am căutat să salvăm principiul autorității de stat. Dragostea de țară ne-a fost mai tare decât imboldul unor necesități de partid. N'am vrut să stăvilim aici străduințele guvernului de-a continua o operă de unificare, ori-cât de deosebite erau credințele noastre. Mai mult: când orbiți de patima lor, conducătorii comitetului de-o sută ridicaseră steagul, regionalist și supărați pe „figanii” din vechiul Regat amenințau că se vor aduna la Alba-Iulia să „rupă pactul”, noi i-am reintegrat în obscuritate, făcându-i de răsul lumii.

Este aceasta o capitulare în fața guvernului, o spurcată împreună-re cu liberalii, sau un act de înțelepciune patriotică, un certificat eclatant de maturitate politică?

Lumea nepreocupată să judece.

Noi, în ori-ce caz, vom merge și de aci înainte pe aceeași linie dreaptă, indiferent dacă minciunile se evaporază mai curând sau mai târziu. Pe deplin limpeziți asupra datoriilor ce avem către țară ne-am obișnuit să privim prea des în propria noastră conștiință, pentru-ca să mai putem înregistra mârâiturile nepricepuților sau injuriile nepuțincioase ale urilor sterpe...

OCTAVIAN GOGA.

ADUSUL CLOPOTELOR

Maestrului Ion Gorun

*Nu se trezise încă, somnoroasă,
Privighitoarea din culcușul ei,
Când cei aleși porniseră de-acasă,
Cei opt flăcăi, voinici ca niște zmei,
S'aducă clopotele cumpărate.*

*De fiecare clopot câte-un car:
Plecară patru care, înzestrate
Cu ramuri verzi de brad și de stejar.
Flăcăii toți în alb, și fiecare
Avea un biciu de cânepă 'mpletit;
Iar la tot carul patru cai trăgeau
In hamuri noi, la drum se așterneau
In pocnete de biciu și chiuit.*

*Și când a fost trimișii să se 'ntoarcă,
Voioși, cu clopotele ridicate,
Un călăreț sosi, fugind, de parcă
Pământ mânca, în sat ca să vestească
Sosirea carelor domol purtate.*

*Prinzând de veste, satu 'ntreg ieși
Cu bucurie întru 'ntâmpinare,
Din toată inima să preamărească
Adusul clopotelor azi în sat:
C'ășa din moși-strămoși a apucat.*

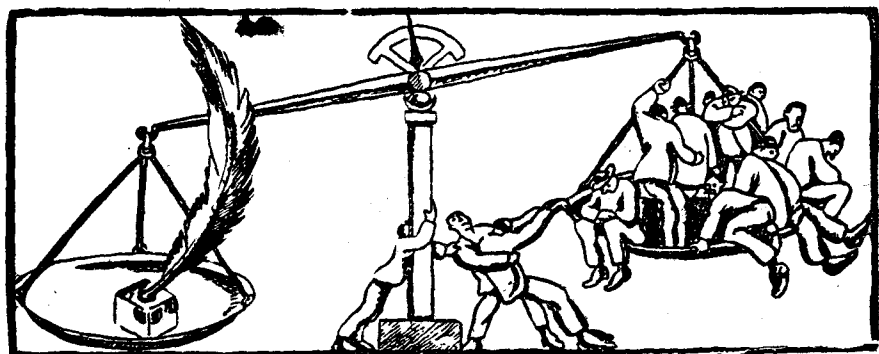
De mult, de mult, o mai măreață zi
C'a ziua cea de azi n'a pomenit
Să vadă răzășescul sat. — Acum
Poporul prins de-o rară n'frigurare
Așteaptă'n jața satului, la drum,
Poporul freamătă, în așteptare,
Ca ramurile unui codru des
Când bate iute vântul pe 'nserate.
Din șopotirea gurii s'a purces
O 'ndreptățită zvonică mirare.

Nu mult, — și iată colo' pe colnic
Răsare 'n alb voinic după voinic:
Vin carele, vin unul după altul.
Intâi un chiot lung se auzi,
Apoi un trăsnet se desțeleni,
De pușcă vestitoare până 'n sat,
Că tremură adâncul și înaltul.

Dar, cum s'apropiau la pas-la pas
Trimșiți, aducând cu ei arama
Credinței satului în Dumnezeu,
Poporul se simția eă n'are glas.
La clopote, tot ochiul lua seama,
Orbit în făcările arzătoare
Pe-arama lor căzute dela soare...
Și caii înfloriți trăgeau din greu.

Târziu, după sfințire le-au legat
Cu funie, în turn le-au ridicat,
Ducându-le acolo pe fereastră.
Și 'ncredințându-le lui Dumnezeu,
Poporul credincios striga mereu:
— Adevărat, izbânda e a noastră!

VOLBURĂ POIANĂ

Naționalismul în politica economică

— Cum trebuie înțeles —

Între problemele care preocupă opinia publică și cercurile conducătoare de la unire încoace nu a fost una mai desbătută și mai agitată de cât aceea a naționalismului românesc în raport cu viața economică.

Și, totuși, după atâția ani de formulări teoretice și de dubioase realizări practice, dacă voim să examinăm în toată vastitatea ei această mare problemă a generației noastre, trebuie s'o luăm dela început, — cu totul dela început.

În adevăr, cei care au vorbit și au scris în această materie — fiind de cele multe ori departe de orice contingențe cu realitatea economică — au rămas mai totdeauna la generalități, iar cei care au desfășurat practic o acțiune de naționalizare pe tărâmul economic n'au privit niciodată — dincolo de câmpul îngust al unor interese imediate și egoiste — asupra întregii probleme, în toată întinderea ei.

Între oamenii condeiului pe de o parte, și oamenii barului pe de alta, a rămas destul teren neatins în vasta incintă în care telurile naționale se împreună cu realitățile economice.

Nici noi, ridicând din nou această chestiune, nu îndrăznim să credem, că vom spune tot ce se poate spune și tot ce *trebuie* spus. Dar, sperăm să trezim cu aceasta, din nou, interesul altora, care — împreună cu noi și animați de aceeași obiectivitate — să vină să lămuirească și cele din urmă puncte, rămase neluminate, din acest cadru de preocupări.

* * *

Naționalismul economic are două aspecte cu totul deosebite. Cel dintâlu aspect este acela care rezultă *din considerarea unei țări ca un*

tot și din opunerea între interesele globale ale acestui tot și interesele străinătății. Acest naționalism economic, ale cărui postulate și al cărui program au fost formulate cu o clasică limpezime de către List, este azi din nou de o mare actualitate în toate statele lumii, și mai ales ale Europei.

Despre acest aspect al problemei noastre nu ne vom ocupa acum. Am făcut-o de altfel cu multe alte prilejuri, și — mai recent — într-o conferință ținută la Cluj și publicată în Decembrie 1924 în *Analele Statistice și Economice*.

Al doilea aspect al naționalismului economic este acel al *întăririi economice a fiecărei naționalități în cadrul unui stat*. Acest aspect ne interesează mai ales aci, fiindcă în această direcție apar cele mai multe deosebiri de păreri, și fiindcă în acest domeniu formularea principiilor de acțiune este cu deosebire delicată.

Să rămânem, deci, la examinarea acestei fețe a problemei, și să căutăm să o adâncim.

Dar, înainte de aceasta, să ne fie îngăduită o paranteză.

Va trebui să vorbim despre români și despre interesele românești în cadrul economiei țării noastre.

Este bine înțeles, și nu trebuie să acoperim această realitate sub fraze, că între interesele economice românești și interesele economice ale minorităților există — cel puțin în mod trecător până la lichidarea unui trecut de inchitate — unele raporturi de contradicție. A proclama unele feluri de politică economică românească înseamnă, dar, în mod logic, a preconiza o rupere a actualului echilibru economic, care este prea fățiș în favoarea minorităților naționale.

Și atunci, un scrupul de conștiință politică ne face să ne întrebăm: Avem oare noi dreptul moral și dreptul politic de a pune o problemă de stat care nu interesează în același fel *totalitatea* cetățenilor României? Nu contradicem în acest fel spiritul echității care trebuie să ne conducă în politica țării?

Noi credem că nu, — și vom spune cu sinceritate de ce.

Noi socotim, că într'un stat în care trăesc mai multe naționalități, națianea majoritară are datoria să se considere, — într'un anumit senz — ca o națiune minoritară. Aceasta înseamnă, că ea trebuie să-și amintească în fiecare clipă că „nu e singură în casă“, și că e dator să menajeze sentimentele celorlalți concetățeni de altă naționalitate. Această mărginire a libertății de mișcare a națiunii majoritare nu are a fi impusă de nici o lege, ci numai de un scrupul elementar de delicatețe politică.

Dacă, însă, în această concepție națianea majoritară își reduce ea însăși în mod benevol unele din libertățile sale la acele ale unei minorități, se înțelege pe de altă parte, că ea își poate îngădui ei însăși ceea ce este îngăduit oricărei minorități naționale.

Or, în concepția de stat care a dominat realmente la noi dela unire încoace, minorităților naționale le-a fost larg îngăduit să-și afirme fiecare în cadrul său solidaritatea de interese economice. Am văzut

astfel pe sași din Ardeal mai grupați și mai strânși ca oricând în a respinge colaborările celorlalte naționalități, și am văzut un efort de concentrare și de grupare economică până și la minoritatea evreiască, cea mai răspândită din toate pe suprafața țării.

În aceste condiții, mai este cazul să ne întrebăm, dacă nouă, românii, ne este îngăduit, ca români, să ne preocupăm — în mod public — de întărirea noastră economică națională? Și, putem să ne refuzăm nouă dreptul de a avea o acțiune sistematică și continuă în ordinea economică în folosul națiunii noastre, atunci când această acțiune nu ar fi îndreptată împotriva nimănui, ci ar avea numai caracterul pozitiv și constructiv de consolidare a noastră?

Lăsând, deci, la o parte orice rezervă de acest fel, putem să ne întoarcem acum cu inima ușoară la problema noastră, și să o lămurim cu toată sinceritatea și curajul.

* * *

Care era situația noastră a doua zi după înfăptuirea noii Români?

Această situație era caracterizată din punct de vedere național și social prin două mari transformări:

a) Țările românești noi alipite, cu toată deosebirea de regimuri sub care fiecare din ele trăiseră, aveau un caracter comun: în fiecare din ele, atât în Basarabia pe de-o parte cât și în Bucovina, Ardeal și Banat pe de altă parte, orașele erau alogene și numai satele erau în adevăr românești.

b) În vechiul Regat, unde orașele erau amenințate de mult cu înstrăinarea, reforma agrară dăduse o lovitură de moarte unicei clase românești puternice, adică marilor proprietari.

Acestea erau auspiciile sub care orașele noastre își inaugurau o nouă viață în noul cadru al României.

Ce trebuiau să înțeleagă atunci oamenii noștri de stat?

Ei trebuiau să-și amintească, că în toate vremurile stăpânirea politică a unei țări s'a exercitat prin orașe, că totdeauna cultura națională și-a dezvoltat formele ei superioare în orașe, și că în toate țările din lume numărul oricât de mare al armatei rurale a fost învins și eclipsat de mobilitatea și agerimea armatei orașenești. Și atunci, dacă pentru păstrarea caracterului național al poporului românesc în întregul său, sănătatea și prosperitatea satelor era esențială, pentru scopurile culturale și politice românești romanizarea orașelor era o sarcină tot atât de imperioasă și de grabnică.

Înțelegerea celor două sarcini era datorită oricărui om de stat de după războiu.

* * *

Cum au înțeles guvernele românești misiunea lor?

De fapt, dela încheierea definitivă a păcii și până astăzi n'am avut decât două guverne (fiindcă celelalte formațiuni mai mult sau mai puțin trecătoare nu pot fi considerate ca atare): guvernul Averescu la 1920—21 și guvernul Brătianu dela 1922 până azi.

Guvernul Averescu și-a împlinit sarcina pe care i-o dădea momentul istoric în care a apărut; prin reforma agrară în toate ținuturile românești, acest guvern a deslegat problema satelor.

Cu opera acestui guvern s'a încheiat o lungă serie istorică și un vast proces social; cu aceeaș reformă s'a consolidat, pentru poporul românesc, baza rezistenței sale naționale în viitorime. Era sarcina celui de-al doilea guvern — al guvernului Brătianu — să soluționeze a doua problemă: aceea a orașelor.

Evident, că nu în spațiul scurt al unei guvernări se pot da soluții concludente unor asemenea mari probleme; soluțiile politice și sociale date pe cale de legiferare cer decenii întregi ca să-și desvolte toate efectele pe care le conțin în embrion...

Da, după cum reforma agrară este un pas decisiv, din care consecințele binefăcătoare vor decurge în mod firesc și logic, tot așa și în problema orașelor erau necesare măsuri hotărâtoare, prin care să se îndrumeze pe calea cerută de românism o întreagă evoluție.

S'au luat oare aceste măsuri îndrumătoare? Și, cel puțin, s'a păstrat prin politica statului terenul câștigat până acum de către elementul românesc din orașe?

Iată ceea ce va trebui să cercetăm într'un articol viitor.

MIHAIL MANOILESCU

Doi luptători pentru libertate

Di Ion Mihalache, șeful pe timp de un an al partidului țărănist, a fost, deunăzi, victima unei întâmplări cam neplăcute. În drum spre băile Vulcana din județul Dâmbovița, fostul ministru al Domeniilor, — ca să nu zicem, fostul învățător dela Topoloveni, — s'a văzut întâmpinat de cunoscuții bandiți Tomescu și Munteanu, cari, fără nicio considerație, l-au jefuit de câteva mii de lei, i-au șterpelit ceasornicul de aur dela brâu și i-au mai confiscat, pe de-asupra, și revolverul.

Ziarele au povestit întâmplarea, adăugând obișnuitul lor prisos de amănunte. Apoi, s'au găsit destui adversari răutăcioși, porniți să ironizeze amabila repěziciune, cu care dl Ion Mihalache, căpitan în rezervă și cavaler al ordinului Mihai Viteazul, s'a lăsat devalizat, împreună cu ceilalți treizeci tovarăși de călătorie ai săi. Adversarii răutăcioși, de data aceasta, n'au avut dreptate. Ei n'au fost atacați, probabil, nicio-dată la drumul mare; și nu știu, din propria lor experiență, că în fața unei mătăhale care iese în cale cu celebra dilemă: punga sau viața, orice om cu bun simț se grăbește să-și ofere portofelul, ca să nu-și scurteze, în mod inutil, zilele.

Dealtfel, dl Ion Mihalache a avut grije să istorisească el însuș, în *Dimineața*, peripeșiile aventurii prin care a trecut. Au fost, firește, în această aventură, și momente duiioase. Iată cum s'a desfășurat scena, după propria mărturisire a păgubașului: — „Munteanu, apropiindu-se de mine, a văzut ceasul de aur ce-l purtam la brâu și mi l-a luat. Vizitiul Enescu din Vulcana s'a adresat lui Tomescu, și i-a spus să-mi înapoieze ceasornicul, deoarece sunt deputatul Mihalache. Tomescu mi-a cerut să mă legitimez, și atunci i-am arătat cartea de deputat. Tomescu a intervenit pe lângă Munteanu să-mi înapoieze ceasornicul, dar Munteanu a refuzat. Tomescu mi-a cerut adresa, spunând că-mi va trimite ceasornicul acasă.“

Nu e adevărat, prin urmare, că dl Ion Mihalache nu și-a apărat cu îndărjire ceasornicul dela brâu! Dacă ar fi fost pe front, cavalerul ordinului Mihai Viteazul, nu mai încapе îndoială, ar fi pus baioneta la armă și ar fi trecut la contra atac. Dar, dl Ion Mihalache nu era în uniformă. Era în cămașe și în ișari. Nu era, cu alte cuvinte, militar.

Era om politic. În consecință, și-a schimbat metoda de luptă. A pertractat îndelung cu adversarul (să spună și dl Iuliu Maniu, ce alt putea să facă?), s'a pus sub ocrotirea imunității parlamentare, s'a legitimat în toate regula, a câștigat de partea sa pe unul din bandiți provocând cu abilitate o importantă sciziune în tabăra protivnică, și a obținut o declarație precisă, — pe cuvânt de onoare! — că va primi ceasornicul acasă. Nu știm, acum, dacă Tomescu își va ține făgăduiala. (Oamenii aceștia au prostul obicei de-a-și călca uneori cuvântul.) În orice caz, adresa dlui Ion Mihalache o are. Căci, fostul învățător dela Topoloveni, — nu-i mai zicem acum fostul ministru de Domenii, — i-a întins, cu un gest elegant, cartea sa de vizită...

* * *

Să fim drepți, a făcut ceva mult decât atât. Dl Ion Mihalache nu e un nerecunoscător și n'a uitat felul politicos în care a fost tratat de cei doi haiduci din Dâmbovița. Întors acasă, fruntașul țărănist, potrivit chemării sale de apărător al celor năpăstuiți, s'a făcut interpretul noilor sale cunoștințe dela Vulcana, desfășurând cu stăruință, înaintea opiniei noastre publice, păsul lor. În aceeaș povestire din *Dimineața*, cu vizibile reminiscențe din novelele răposatului N. D. Popescu, dl Ion Mihalache a luat asupra sa sarcina de a populariza explicațiile înduioșătoare ale bandiților. Iată, Tomescu, s'a făcut bandit, ne încredințându-l dl Ion Mihalache (așteptându-și, desigur, ceasornicul) pentru că „era militar” și statul român îi dădea să mănânce „numai un sfert de pâine” pe zi. Iar cellalt gentilom, Munteanu, care fiind „condamnat pe nedrept” a apucat „calea codrului”, (cași lăncu Jianu) s'ar face el iarăș „om cinsit”, și s'ar duce „să și muncească moșia”, dar știe că nu va fi grațiat. De aceea, neavând încotro, el e silit „să lupte pentru libertatea lui!” și luptă, cum se vede, din răspuțeri...

Aici se oprește intervenția binevoitoare a dlui Ion Mihalache. Să ne credeți, însă, că ea a rămas fără nici un efect. S'au găsit numai decât printre îndrumătorii de fiecare zi ai societății românești, câțiva cari să ia mai de-a dreptul apărarea celor doi lăhari, transformându-i în victime ale oligarhiei. (Subt un regim cu adevărat democratic, lui Tomescu nu i s'ar fi dat, la armată, numai un sfert de pâine, iar Munteanu ar fi lăsat în liniște să-și muncească moșia). Într'un articol de fond al ziarului *Lupta*, d. C. Mille mărturisește astfel, cu o candidă sinceritate, că „toate simpatiile sale sunt pentru banditul Tomescu” și pentru aliatul său Munteanu; iar d. C. Grauer dela *Adevărul*, preferând să se pronunțe prin caricatură, ne declară pe șleau, dedesubtul unui romantic desemn, că cei doi eroi ai codrului sunt în orice caz, „mai de omenie” decât polițiștii.

Nu ne miră câtuș de puțin, faptul că d. C. Mille și C. Grauer s'în mai mult cu briganzii decât cu poliția. Aceasta din urmă e adesea mai dezagreabilă decât cei dintâi. Ceeace ni se pare ciudat, e că o asemenea atitudine nu trezește nicărei nicio mișcare de surprindere; ceeace ni se pare demn de relevat, e că un asemenea

limbaj găsește ascultători. Cum? În pornirea lor, totdeauna calculată, de a ne bârbi țara și de a batjocori așezămintele ei, acești cavaleri ai democrației au ajuns până acolo, încât sunt gata să justifice... politicește până și isprăviile criminale ale unor hoți de răscruce? Și nimeni n'are nimic de obiectat? În cazul acesta, nu mai incupe nicio discuție, trebuie să salutăm cu toată stima pe cei doi „luptători pentru libertate”: Munteanu și Tomescu, fericiții deținători ai ceasornicului dlui Ion Mihalache. Să le trimitem, dimpreună cu d. C. Mille, toate simpatiile noastre. Să-i ajutăm, dacă se poate, să scape de sub urmărirea jandarmilor, aceste respingătoare instrumente ale reacțiunii, căreia d. C. Graur i-a jurat război pe viață și pe moarte. Să-i cumpătim. Să-i admirăm. Să-i aclamăm...

* * *

Oligarhia română va continua, se înțelege, să trimită putere pe urma îndrăzneșilor făcători de rele. Dacă i-o prinde, ceea ce noi huliganii am dori să se întâmple cât mai de grabă, nu va pregeta să-l bage la închisoare. Știm noi de ce-i în stare oligarhia română! La fel a procedat și cu Max Goldstein, celălalt „luptător pentru libertate”, care azi taie sare la Doftana pe toată viața, fiindcă a avut reaua inspirație să-și așeze ceasornicul într'o bombă. Dar, nici acesta n'a fost lăsat fără apărare. Au fost destui cari i-au scuzat gestul. Și, dacă nu ne înșelăm, protectorii lui Max Goleștein erau, aproximativ, tot aceiași cari simpatizează astăzi cu bandiții Tomescu și Munteanu... Așteptăm, deci, cu nerăbdare ca d. C. Costa-Foru să-i înscrie și pe aceștia în „Liga drepturilor omului”.

ALEXANDRU HODOȘ

Alegerea dela Chișinău

Rezultatul luptei ce s'a dat de curând la Chișinău pentru alegerea unui senator în locul decedatului Santelevici, înseamnă, fără îndoială, mare succes pentru țărăniști.

Nu știu, dacă acest succes are numai valoarea relativă a unor împrejurări locale și de moment, așa cum sunt înclinați s'o creadă amicii noștri din partidul poporului, sau dacă alegerea țărănistului Alexandri la Chișinău este simbolul puterii țărăniștilor în Basarabia întreagă, așa cum pretind țărăniștii și asociații lor din partidul național. Dacă ipoteza întâi e adevărată, alegerea de la Chișinău nu are nici o însemnătate. E un câștig la un joc de noroc; un subiect de vară pentru gazetele politice. Dacă însă lucrurile ar sta așa cum le arată țărăniștii și aliații lor, atunci problema pusă la Chișinău ar fi mai serioasă, și ea ar merita toată atențiunea.

Țărăniștii a tot puternici în Basarabia și destul de tari în vechiul Regat, aliați cu partidul național, tare încă în Ardeal și în Banat, ar constitui o forță politică remarcabilă. Apropiata lichidare a regimului liberal nu s'ar mai putea face, după dreptul scris, decât prin formarea unui guvern țărănist-național.

Să urmărim mai departe această idee, pentru a descoperi consecințele la care ne-ar duce realizarea ei.

În Ianuarie 1922, la retragerea guvernului Averescu, situațiunea parlamentară era aproximativ identică cu cea de astăzi. Țărăniștii reprezentau opoziția din vechiul Regat și din Basarabia, iar partidul național pe cea din Ardeal și din Banat. Totuș, formarea noului cabinet a fost incredităată, după oare care peripeții fără urmări, unui partid politic abia reprezentat în Parlament. Regele a făcut uz de dreptul lui constituțional de a-și numi miniștrii, iar guvernul cel nou, a făcut și el uz de dreptul consuetudinărilor de a-și alege un Parlament.

Țărăniștii și partidul național au reapărut în Parlamentul liberal aproape în aceeași formă în care figurase și în Parlamentul generalului Averescu. Singura deosebire între situațiunea de astăzi și cea de la sfârșitul anului 1921, este că de astădată, țărăniștii se prezintă aliați cu partidul național și cu fracțiunile: tachistă, iorgistă și argetoianistă.

Deosebirea este, ce e drept, importantă, și este în favoarea țărăniștilor. Întrebarea este însă, dacă acest spor de forțe electorale constituie pentru țărăniști un câștig politic real, o indicațiune în plus la conducerea țării, sau tocmai din potrivă.

Înainte de a căuta răspunsul la această întrebare, este bine să lămurim câteva lucruri, care alt fel pot da naștere la confuziuni.

Unirea partidului național, cu tachiștii mai întâi, cu partidul Iorga-Argetoianu mai în urmă, n'a adus aproape nici o schimbare în situațiunea politică a partidului dlui Iuliu Maniu. Atâta timp cât țărăniștii erau adversarii partidului național, fie acesta fuzionat sau nu cu fracțiunile conservatoare din vechiul Regat, ardelenii dlui Iuliu Maniu nu reprezentau o forță politică de temut. Numai legătura de curând stabilită între partidului național și cel țărănist ar putea face din partidul național o putere politică reală și activă. Această putere fiind însă în funcțiune de țărăniști, și depinzând de unirea cu țărăniștii, ea nu mai poate fi judecată în mod separat, pentru că ea intră în cadrul destinelor politice ale partidului țărănist. Așa fiind, care ar fi motivele pentru care țărăniștii, întovărășiți cu partidul național, ar fi și mai puțin chemați să ia parte la conducerea țării, decât dacă ar fi singuri?

Răspunsul este simplu. În orice altă alianță, afară de aceea a dlui Iuliu Maniu, țărăniștii erau destinați să se înceie în apele tradiționale ale formării și succesiunii guvernelor noastre. Să primească investitura de la Rege, să realizeze din programul lor numai ceea ce este tolerat de idealul politic moderat al burgheziei noastre naționale, și să fie gata a părăsi puterea la cel dintâi semn al Suveranului. Uniți cu ardelenii dlui Iuliu Maniu, întrebuițând impetuoșitatea dlui Iorga și abilitatea dlui Argetoianu, țărăniștii devin o forță politică independentă. Dar țărăniștii nu sunt atât de naivi, încât să-și închipue că partidul liberal și partidul poporului se vor lăsa decapitate fără rezistență. De aceea, nu începe nici o îndoială că țărăniștii odată ajunși la guvern în tovărășia dlui Iuliu Maniu și în puterea sufragiului universal vor începe prin a lua două serii de măsuri, care să le asigure puterea și în prezent și în viitor.

Ei ar trebui mai întâi să dărâme pe liberali, și pentru a ajunge la acest rezultat ar trebui se desființeze fără forme, prin lovitură de stat, Constituția liberală, pentru a desființa Senatul liberal și a reintroduce proporționalitatea în alegerile de Cameră. Ei ar pune mâna apoi pe Banca Națională și ar desființa toate organizațiunile politico-economice ale liberalilor. Pentru a se asigura din partea Coroanei, ar trebui deasemeni să limiteze puterea Regelui de a disolva Parlamentul numai la cazul unui conflict ireductibil între guvern și Parlament, iar în ceea ce privește succesiunea guvernelor, ei ar obliga desigur pe Suveran, prin noua lor Constituție, să se adreseze la sfârșitul unui legislaturi grupului minoritar cel mai numeros din Parlament, pentru formarea noului guvern.

Așa numiții admiratori ai sistemului politic englez se vor grăbi desigur să aplaude la venirea țărăniștilor la putere prin propriile lor forțe electorale, având această destinațiune de a distruge pe liberali și de a limita dreptul de control al Coroanei asupra vieții politice. Dar,

entuziasmul de o clipă ar duce la cea mai cumplită dezamăgire. Gruparea țărănistă-națională nu este un partid politic, o armată disciplinată și organizată în vederea realizării unui ideal politic limitat. Puterea ei pur electorală bazată pe sistemul astăzi în vigoare, rezultă din regionalismul revoluționar al Basarabiei și din regionalismul conservator al partidului național.

Armonia între aceste forțe eterogene va dura atât cât va dura entuziasmul distructiv. La primul pas constructiv, vor apare divergențele ireductibile între Basarabia dlui C. Stere și Ardealul dlui Iuliu Maniu. Dar, între timp, pe baza sistemului parlamentar introdus de țărăniști, se se vor fi organizat alte forțe electorale superioare lor. În primul loc va apare, ca o putere politică irezistibilă, mișcarea antisemită. Țărăniștii, prinși între țărani însufleșiți de idoli noi și între evrei s'ar prăfui și ar dispărea; iar trecerea lor efemeră pe la cârmă, îmbătați de parfumul victoriei prin propriile lor puteri ne-ar lăsa ca o tristă amintire un grav conflict între o forță națională fanatică și o forță internațională conștient organizată.

Succesul țărăniștilor nu ar însemna astfel decât succesul lui Kerensky : o introducere la anarhie. Pentru a nu ajunge acolo unde a ajuns Nicolae al II-lea, Regele ar trebui să anuleze la vreme toată opera țărănistă-națională, și să introducă dictatura militară.

Iată rezultatul la care ne-ar duce sancționarea victoriei de la Chișinău. Pentru a putea judeca, cu oare care certitudine, o situație politică în România, trebuie totdeauna să plecăm de la anumite principii elementare trase din experiența istoriei noastre contemporane.

Sistemul parlamentar englez nu este aplicabil în întregime decât în țările care au o structură socială și un grad de dezvoltare economică și culturală analog cu al englezilor. În țări ca a noastră, compusă în mare majoritate din țărani simpli și indiferenți la tot ce nu privește stăpânirea pământului, cu o intelectualitate modestă și cu o burghezie în mare majoritate străină, Parlamentul este un simplu organ al opiniei publice, o concesie pe care puterea centrală o face dreptului de control național și internațional al acesteia. Parlamentul este o emanațiune a puterii centrale, nu un creator al ei. Dacă puterea centrală ar renunța la prerogativele ei consuetudinare, trase din experiența lucrurilor, ea s'ar distruge singură de dragul unor principii fără aplicațiune la noi.

Distrugerea puterii centrale înseamnă însă, în toate țările și în toate timpurile, distrugerea statului. Că se fac abuzuri în sistemul nostru parlamentar, este evident și este dureros. Leacul abuzurilor nu este însă anarhia.

A. CORTEANU

Dobre Tănase

De cum se desprimăvărează, Dobre Tănase, cetățean proprietar în culoarea de Negru, începe să se îngrijească mai cu dinadinsul de cum merge politica. H: i, e vechiu Dobre în politică, și știe că tot cam așa spre primăvară vine rândul poporului ca să scape țara de câte un guvern vitreg. Și parcă e lucru jurat, că ori ce guvern o veni, ține cât ține, dar tot viireg sfârșește, — dacă nu și mai rău: strigoi, ori trădător, și mai câte alea.

Că veși, Dobre Tănase slujbă nu cere, — are ce-i trebuie, slavă Domnului, — și de aceea el ține totdeauna cu poporul; iar ăa poporului asta e: când ajunge un guvern de-i vitreg, să-l dea de-a berbeleacul: „S'a săturat țara, domnule, nu mai merge!”

Și așa, începe întâiu cu întruniri pe culori. Câți oameni, — ehei, d'ăi cu greutate, — și din ăia și din ăia, n'au fost, în persoană, la Dobre Tănase, că-l știu toți independent, și când e vorba la o adică, gata să-și pună și capul pentru popor. El nu e d'ăia să-l sperie un comisar, și când s'o încumeta careva să-i facă vr'o observație, cu el și-a găsit Bacăul: „Ia 'scultă, domnule, — îi zice, — să faci bine să mă slăbești; eu n'am cu poliția și cu guvernul, eu am cu cetățenii, care vă ține pe toți, și cu Constituția, care vă bateți joc de dânsa”. Și pleacă comisarul cu coada 'ntre picioare.

Vin apoi zilele mari: poporul Capitalei e chemat „să rostească sentința acestui guvern putred, care nu se mai ține decât prin fraudă și corupțiune;” — corupțiunea cam știe Dobre Tănase ce-o fi, fraudă îl cam încurcă, dar tot cam așa trebuie să fie, ceva care persecută pe cetățeni.

La *Dacia*, Dobre Tănase e printre cei dintâi. Unde-i comisarul să-l vadă cum dă mâna cu oamenii țării, oameni cu scaun la minte și cu meșteșug la vorbă, cari când se pornesc pe discurs apoi ăla-i discurs, de merge colo la inima poporului și mi-ți încondeiază pe strigoi și pe trădători, ba-i mai trage așa câte un frecuș, pe subțire, și Regelui cât îi el de Rege, — adică numai așa, ca să deschiză ochii și să meargă cu țara!

Și *brava*, și *ura!* — și pe urmă — hai la manifestație.

Aci-i aci. Dobre Tănase-i cam pățit, și bucuros ar rămânea mai la coadă. Dar poporul: înaintel — și numai ce se pomenește în rândul întâiu. În fița lui vede un șir de sergenți, și îndărătul lor alte șire de soldați — dar pe la spate nu-l slăbește poporul: înainte, înainte...

De-aci, ca la bătălie: nu mai știi tocmai bine. Când l-a scos din vâlmășală, cu haina ruptă și cu o sgârietură la obraz, îi mai răsuna în urechi propriul lui glas: striga, dar nu prea-și aducea aminte ce; a dat și el, dar nu mai știe în cine.

Acu ar vrea să se ducă acasă. Dar nu. Doi l'au apucat de subțioară și-l duc sbierând. „Priviți cetățeni, s'a vărsat sângele poporului! Bandiții neucid! La spital! O trăsură! Moare omul în drum!...” Ș'o invâlmășală, ș'o gălăgie...

La spital i-au spălat sgârietura, i-au înfășurat capul în douăzeci de coți de pânză îngustă, și l-au așezat într'un pat. Ai de-l aduseseră de subțiori au șoptit ceva cu doctorul ș'au plecat.

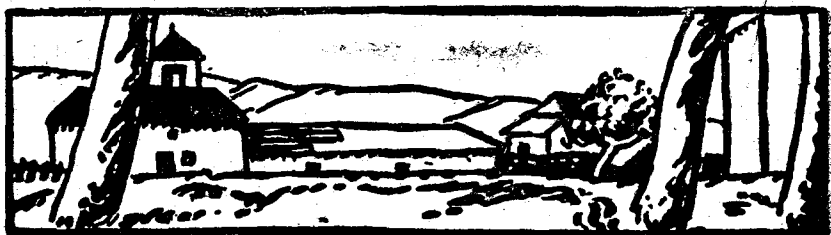
Abia o două zi i-au dat drumul. Când s'a arătat în mahala, se uita la el lumea cu gura căscată. Cetise unul în gazetă și dăduse vestea peste tot, că Dobre Tănase e mort și că poliția a ascuns cadavrul.

N'a murit însă Dobre Tănase; nu moare el așa cu una cu două.

Ehei, — dac'o muri el, cine-o să mai scape țara și de alt guvern vitreg, care-o mai veni?

ION GORUN

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cultura în slujba legii

Punerea în aplicare a legii repaosului duminical a dat prilej, dela început, unor observații interesante și rodnice în deducții, menite să bucure pe toți aceia cari afirmă fățiș, de atâta timp, rostul adânc al culturii.

Cea dintâi „Duminecă de repaus,” impusă cu neobișnuită severitate de organele executive, a produs mișcări morale și gesturi concrete foarte felurite.

S'au văzut cuceritori duminicali, obișnuți să-și plimbe mustața în furculiță și frizura pomădată pe calea Victoriei, trăznind și fulgerând, când s'au văzut surprinși de obloanele lăsate ale bărbierilor. S'au întâlnit gospodine, care din firea lor nu se prea sinchisesc de „opera legiutorului,” blestemând stăpânirea care le pune în ofensătoarea situație de a se întoarce dela piață cu coșul gol. S'au văzut grupuri de pierdevară și de trăgători la măsea injuriind cumplit măsura care-i condamna să moară de sete, — în fața cișmelelor.

Am asistat la indignarea trufașă a unor reprezentanți ai „elitei,” fiind nevoiți a-și reintegra domiciliile fără a fi „supat” cu șampanie după ieșirea dela grădina Cărăbuș. Și încă alte scene de un comic plin de tâlc, din familia celor înșirate mai sus. Dar am văzut și cetățeni liniștiți, privind cu surâsuri mucalite, din poarta casei lor, la cei ce se plimbau agitați prin fața cârciumei închise hermetic ca o cutie de conserve, și glăsuind filosofic:

— Ia te uită dom'le, am trăit s'o văd și pe asta: se ia legea în serios! Mi se pare că vi s'a înfundat, stimabililor!

Examinații bine mica judecată care exprimă simplu și subit o asemenea convingere *la noi*. Nu vi se pare, că ea cuprinde o întreagă revoluție socială în miniatură?

Pe la periferiile Capitalei s'au văzut muncitori, cari, siliți să renunțe la logodnica lor duminicală: sticla, au rămas să-și petreacă ziua de odihnă în sânul familiei. Că vor fi avut nostalgice mâncărime la tălpi se prea poate, dar faptul e fapt.

Tot la periferii, *bisericile* au fost mult *mai populate decât de obicei*. Că va fi fost în multe cazuri un „*faute de mieux*,” posibil, dar constatarea există și ne interesează.

Au venit apoi, în săptămâna care a urmat, diferitele nemulțumiri, unele murmurate, altele spuse răspicat, și dintr'o tabără și din alta (patroni și muncitori.) Unora nu le convine cutare amănunt din deciziile stăpânirii, alții nu sunt mulțumiți de altă cutare măsură.

Dar din aceste mici observații se pot trage două mari concluzii asupra legii repaosului duminical: terenul pe care are de lucrat legea e nepregătit, totuși, *rostul* ei a fost pe ici pe colo *ghicit*. Deci, ea trebuie ajută, *poate fi ajută*, și în această privința se pune prima oară în chip serios *valoarea socială a culturii*, pentru noi.

Cultura în slujba legii! Iată o sonoră împerechere de cuvinte, care nu sună a gol cu frazele patetice din aceeași familie, ce se debitează de obicei de la tribuna politică.

Acest mare factor va avea două meniri în acțiunea lui de a sprijini legea. întâia: să lămurească mulțimei rostul ei adânc. A doua: să-i creieze mijloacele de a se adapta plăcut, cu convingere, iar nu silită, la măsurile acestei legi.

Cultura va trebui să pună în mișcare toate elementele de care dispune, spre a ridica nivelul comprehensiunii civice. Va avea să demonstreze opiniei publice că, legea repaosului duminical este un edificiu social ridicat pentru *respectul* muncii.

Va face să circule în mulțime, convingerea morală că odihna este o cinstire a muncii, și deci legea care o sancționează este o sentință morală, iar nu o constrângere isvorită din bunul plac al legiuitorului animat de o bruscă necesitate de a crea paragrafe. Și, — paralel cu această acțiune de profund interior spiritual, — cultura va avea să creieze mijloacele exterioare de adaptare plăcută la hotărârile legii.

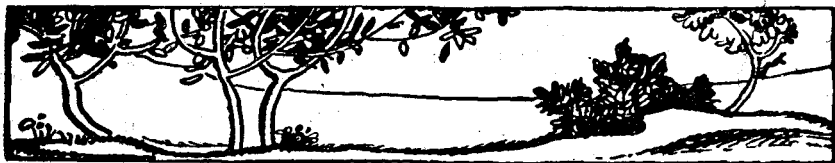
Oficialitatea, instituțiile de cultură, studențimea, lumea scriitorilor, a ziaristilor și a artiștilor, sau chiar simpla inițiativă particulară, au datoria de a lucra cu râvnă pentru a dăruia mulțimei *Dumineci plăcute*.

Există mijlocul Ateneurilor populare, al șezătorilor culturale, al trupelor de teatru mobile, al societăților corale sau de muzică instrumentală, al conferințelor, al predicilor cu înțelept tâlc practic, al răspândirii gustului pentru excursia în aer liber și pentru vizitarea muzeelor (bine înțeles, odată cu creierea posibilităților mai largi în acest sens). Există toate acestea.

Când cetățeanul va fi determinat să vină, cu plăcere, la un concert popular, la o reprezentație echilibrată cu nivelul lui spiritual, să pășească pragul unui muzeu, el va începe să nu mai regrete acest fel de a *înlocui cărciuma*, scandalurile și bătaia.

Când toate acestea vor porni pe calea realizărilor, abia atunci legea repaosului duminical își va îndeplini rostul ei moral și social. Și, după ce cultura va fi știut să stea cu rost, în slujba legii, va veni rândul legilor să se pună în slujba culturii ridicată la rangul de patrimoniu spiritual al acestui popor sănătos.

V. RUSSU-ȘIRIANU

„Uniunea voinicilor“

— Pregătirile războinice ale Ungariei de astăzi —

Pusta Ungariei, cu populația ei nezoș maghiară, a fost în cursul veacurilor scena multor ciocniri sângeroase între popoarele acestei părți a Europei. După nesfârșitele invaziuni și ocupațiuni ale tătarilor și turcilor, au urmat luptele cu germanii, apoi sciziunile între ungurii înșiși, războiul civil dintre filohabsburgi (*labancz*) și independenți (*kurucz*). Aceste frământări războinice, aproape neîntrerupte, au transformat cu totul mentalitatea ungarilor dela țară, adunați pe-alocuri în mari comune rurale, de câte 30—40 mii de locuitori, sau respiraiți de cele mai multe ori pe acele suprafețe imense: *tanya*. După fiecare campanie ostilă, populația s'a văzut jefuită, îndurând toate chinurile osânditului la supliciu.

Asfel s'a dezvoltat în sufletul păturilor rurale un curios și dârz resentiment contra tuturor acțiunilor pornite din partea statului. Viziunea fundamentală a unor noțiuni imprimate dealungul secolilor în mintea țăranilor le spune, că totul ce vine „de sus“ este furt, tâlhărie și înșelăciune. În timpurile moderne, aceste concepții au fost cultivate printr'o lungă practică de abuzuri administrative și prin corupțiunea proverbială a regimului electoral, care se menține și azi prin votarea pe față, ca o absurditate postumă a guvernământului feudal în văzul opiniei publice civilizate. Toate aceste sunt posibile, având în vedere lipsa de cultură a populației de pe Pustă, care durează și în zilele de față. (Contele Klebesberg, ministrul Instrucției publice a declarat, nu demult, că în această parte a Ungariei se găsesc aproape un milion de analfabeți.) Astfel se explică firea egoistă și exclusivistă a urmașilor triburilor cumane, cari până astăzi au rămas impasibili față de orice curent de însuflețire patriotică. Se zice, că cu prilejul recrutărilor voluntare pentru armata națională, un maghiar-cuman (din Kiskunfélegyháza) și-ar fi bătut pieptul tanșos zicând: „Nici tata Kossuth nu ne-a putut păcăli; numai doi inși au intrat de aici în armata lui, dar nici cei doi nu erau din Félegyháza.“ Așa se explică atitudinea ostilă ce s'a manifestat cu prilejul unei întruniri populare, organizată de ungurii și săcuții refugiați din Ardeal. Adunarea a fost împraștiată, în sensul propriu al cuvântului, de către indigeni....

A fost nevoie de învățămintele a două revoluții și a altor catastrofe naționale, ca să se poată realiza o mișcare sufletească a mulțimei, care se mai topească puțin indiferentismul glacial din inima țărănimii. În acest scop, s'a format după retragerea armatei noastre o serie variată de „uniuni“, „organizații“ și „fedații“, cu fel de fel de drapeluri și insignii, toate menite să contribuie la renașterea națională a Ungariei. Dintre ele însă multe au încetat de a mai exista, din pricina politicii care s'a introdus în sânul lor, sau din cauza ambițiilor personale. Cea mai serioasă și mai durabilă organizație de felul acesta este, fără îndoială: *Leventegyésület*. („Uniunea voinicilor.“)

Organizarea „voinicilor“ se bazează pe legea LIII. din 1921, z'să a educației fizice. Conform acestei legi, complectată printr'o serie de măsuri din partea guvernului, fiecare elev de școală este obligat să se înscrie până la epoca de 21 de ani, într'o societate de „voinici“ și să se prezinte regulat la exercițiile de gimnastică, de tragere la tir, de football și la tot felul de „matchuri“ atletice. Părinții tinerilor cari absentează dela aceste exerciții sunt amendafți cu sume considerabile, iar autoritățile însărcinate cu aplicarea acestor dispoziții le încasează fără milă, fapt care a dat naștere la plângeri foarte compromițătoare, rostindu-se și o interpelare în Adunarea Națională pe această chestiune.

Mișcarea „Uniunilor voinicilor“ a luat proporții generale, și a devenit un factor însemnat al manifestațiilor naționale ungare. Sub oblăduirea oficialității, instructori însuflețiți au scuturat din letargie populația de pe Pustă, și în județele dela periferii: Vas, Zemplén, Bihar și Hajdu (cele două din urmă limitrofe cu noi) se semnalează o activitate foarte intensă a acestor organizații. S'a ajuns până acolo, încât și concepția îngustă de viață a țăranelor unguri a rămas înfrântă, și acesta a început să-și trimită copiii ca „voinici“ sub drapelul cusut proaspăt.

Săptămâna trecută au avut loc concursurile acestor „Uniuni ale voinicilor“ pe întreg teritoriul țării. Amintim amănuntul, că în Félegyháza, regiunea de care pomeneam mai sus, cu prilejul acestor concursuri s'au adunat elevii a 14 școli, cu 2000 de „voinici“, împărțiți în companii, cu șapci aurite și cu pană de vultur, cu fanfară și cu comandanți călări.

La serbările „voinicilor“ din comitatul Vas au luat parte 160 de grupuri, selecționate din cincisprezece „Uniuni de voinici“, toate cu culorile lor speciale, cu orchestră și drapele distincte. S'au rostit discursuri de însuflețire și, firește, s'a cântat imnul iridentist: „Cred într'un Dumnezeu“... Cu ocazia sfințirii drapelului din Sárván, deputatul circumscripției, Huszár Károly, fost ministru-președinte, sub guvernarea căruia s'a iscălit tratatul dela Trianon, a rostit o cuvântare incendiară, zicând: „Uniunile de voinici reprezintă o putere națională, încât singure vor fi capabile să distrugă inelul de ură care ne împrejmuiește. Voinici, scopul vostru nu este să excelați numai pe arena de football unde să smulgeți cât mai multe gol-uri, ci, dacă va trebui, o să aruncați un gol și în poarta Micii Ințelegeri“...

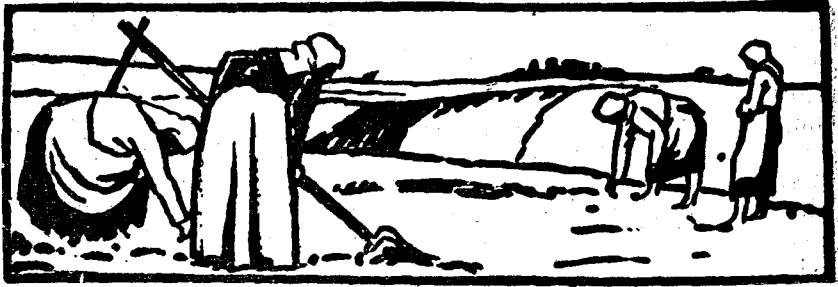
La aceste serbări, magnații și marii moșieri se contopesc cu clasa mijocie și cu țăranii muncitori de pământ, fapt care în țara aceasta a ordinelor medievale își are semnificația lui particulară. Citind dările de seamă abundente asupra concursurilor „Uniunilor voinicilor“ găsim amănunte instructive și impresionante, date surprinzătoare. Numai în Debrețin s'au adunat 4000 de „voinici“, tăcând tot soiul de exerciții gimnastice și militare. În timpul din urmă, paralel cu organizarea cercetașilor se organizează și fetele în Uniuni. Nu se scapă din vedere, ca serbările să fie prinse la cinematograf, și pentru o largă propagandă educativă filmele se reprezintă în mod obligator în întreagă țara. Dela aceste serbări rar lipsește guvernul Horthy, care de asemenea însușește populația în turneurile sale periodice.

Având în vedere, pe de altă parte, puternica organizație a cercetașilor adulți, a așa zisilor pompieri, a membrilor „Ordinului vitejilor“, asociațiile studenților universitari, cu caracter camifiat militar, cu nenumărați instructori și inspectori, ne putem imagina ușor pentru ce se menține în Ungaria comisia interaliată de control militar, atunci când în Austria s'a desființat. Acest fapt a exasperat opinia publică maghiară, care este narcotizată periodic de nădejdi himerice, prezentându-i-se revizuirea tratatelor de pace ca un act aproape îndeplinit. Dușurile intermitente, care se aplică acestui stat fără astâmpăr, trezesc în mod tardiv la cruda realitate pe actualii ocârmuitori ai Ungariei. Dar, de câte ori se înregistrează înăuntrul statelor succesoare vre-o dificultate de ordin economic sau politic, organele de informare ale opiniei publice trâmbiță descompunerea țărilor vecine, și anunță realizarea Ungariei-mari.

Subt semnul acestei stări de spirit s'au aranjat serbările din 24 Iunie, în amintirea rebeliunii elevilor Academiei militare din Budapesta în contra bolșevicilor, la 1919. Aceste serbări s'au aranjat cu un fast exterior excepțional, în frunte cu guvernatorul Horthy și alte somități ale vieții publice. Firește, și aceste serbări se încadrează în acele ale „voinicilor“, elevii Academiei militare numindu-se „Ludvikás levente“. Ultimul tablou al reprezentațiilor și jocurilor gimnastice a fost coroana Sf. Ștefan împrejmuțată de emblemele teritoriilor deslipite. Deasupra lor plutea dictonul iridentist, luminat cu becuri electrice: „Nem, nem, soha!“

La o comandă, au apărut grupuri de foști minoritari ai fostei Ungarii, români cu plete lungi și brăuri late, slovaci cu opinci, sârbi viol și semeși, și șvabi cu ochi albaștri. Unii dintre ei înaintând spre tribunele publicului au răsucit brațul drept, purtând câte o literă neagră pe carton alb. Aceste laolaltă formau fraza: „A történelem megismétlődik“. Adică: „Istoria se repetă“...

M. B. RUCĂREANU

Săptămâna politică

— Fapte și comentarii —

Castanele viitoarei guvernări University Library Cluj

Bucuria din tabăra partidului național, după alegerea dela Chișinău, a fost de scurtă durată.

Mai întâi, cu toată întârzierea pe care o pune de obicei în judecarea situațiilor, d. Iuliu Maniu și-a dat foarte bine seama, că mult lăudata biruință electorală a țărăniștilor basarabeni, câștigată *fără* concursul efectiv al unor aliași complect inutili, nu face decât să sublinieze și mai mult caracterul strict *regional* al grupării pe care o conduce. De câte ori trece de Predeal, partidul național se vede silit, spre marea sa dezolare, să-și caute puncte de sprijin *dincolo* de granița propriilor sale organizații. Cât despre cealaltă jumătate de șef al partidului, — jumătatea de sus! — lucrurile sunt și mai lămurite încă. D. N. Iorga, care n'a privit niciodată un fapt politic altcumva decât prin prizma insondabilei sale vanități, nu se poate împăca în niciun fel cu această nouă confirmare a autorității pe care o exercită bunul dumisale prieten, d. C. Stere în sânul partidului țărănist.

Ambițiosul tovarăș al d-lui C. Argetoianu nu mai are dreptul să-și facă nicio iluzie. Fără ajutorul partidului țărănist, partidul național nu reprezintă decât o rămășiță de amintiri, înșelătoare încă, în câteva județe ale Ardealului, și o improvizație foarte subțirică în vechiul Regat. Dar, centrul de gravitate al partidului țărănist e în Basarabia; iar partidul țărănist din Basarabia, — a dovedit-o cu prisosință când s'a stricat fuziunea cu d. Iuliu Maniu, — nu se leapădă de d.

C. Stere. Vrând-nevrând, d. N. Iorga, și cu toți ciracii dumisale, vor fi nevoiți să accepte, nu *tovărășia*, ci *preponderența* hotărâtoare, sprijinită pe o temelie reală, a fostului director al *Luminei*. E, orice s'ar zice, o pilulă cam amară. Drumul spre putere are cotituri uneori dezagreabile.

În tabăra cealaltă, se înțelege, lucrurile se petrec cu totul dimpotrivă. Partidul țărănist dovedește cu prisosință, că știe să exploateze succesul său din Basarabia. În vremelnicul amestec al opoziției-unite, revendicările sale au trecut pe întâiul plan. Întors de pe câmpul de bătăie, d. dr. Lupu a arătat fără mult înconjur, care este năzuința sa în momentul de față: „un guvern al coaliției țărănisto-naționale“.

Partidul țărănist nu ambiționează câtuș de puțin să scoată din focul opoziției, pentru alții, castanele coapte ale guvernării viitoare... Iată pentru ce va avea grije să-și ia toate măsurile de prevedere, ca să nu rămână păcălit, în cazul când d. N. Iorga sau d. Iuliu Maniu, — oricât de dubioasă pare această probabilitate, — ar primi din mâinile Suveranului moștenirea, îndelung râvnită, a cărmuirii liberale. Dovădindu-se tot mai mult, că partidul țărănist constituie unicul punct arhimedic al opoziției unite, conducătorii acestui partid, nu numai că nu vor primi să fie aruncați peste bord a doua zi după problematica venire la putere a partidului național, dar nu se vor mulțumi nici măcar cu o colaborare dela egal la egal. Partidul țărănist, și poate cu drept cuvânt, se gândește să-și rezerve într'un guvern de coaliție majoritatea mandatelor în Parlament și cele mai de seamă locuri pe banca ministerială.

Cine crede, prin urmare, că țărăniștii ar putea trași pe sfoară, se înșală. Ei vor cere de pe acum, înainte de redeschiderea Corpurilor legislative, o învoială precisă și pentru cazul în care actuala campanie de răsturnare ar avea rezultatul dorit de d. N. Iorga și Iuliu Maniu. Vor pretinde, probabil, garanții scrise.

Garanțiile, firește, vor fi inutile. Nu prea știm, la ce ar sluji acest contract asupra pielei ursului din pădure? Învoiala, însă, va avea deocamdată un efect sigur. Scindarea definitivă a partidului național. Dl C. Stere va deveni pentru a doua oară mărul discordiei...

Reportaj de 40° la umbră

După preludiul melancolic de ploaie neconținută, vara a rostogolit asupra țării un val înăbușitor de căldură. Nu știm încă, ce efect a avut asupra câmpului această revărsare caniculară. În redacțiile câtorva dintre gazetele bucureștene, efectele au fost de-a dreptul dezastruoase. Inchipuți-vă, ce chinuitor trebuie să fie reportajul politic pe o arșiță de 40° la umbră! Nu e nicio mirare, deci, dacă unii confrăți mai puțin rezistenți au început să aiureze. Sunt obișnuitele urmări ale temperaturilor prea ridicate.

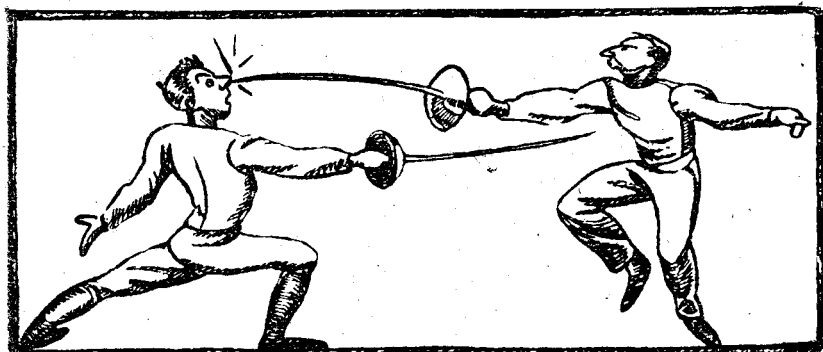
Până și dl N. Iorga (dela *Neamul Românesc*) e o victimă a sezonului prea înaintat. Fecundul dramaturg a început să vorbească fără șir. Alurează... Astfel, într'un acces de febră violentă, dl N. Iorga a compus pentru gazeta sa un reportaj fantasmagoric despre o „călătorie senzațională“ a dlui general Averescu „la Paris, la Roma și la Londra“, adăugând, — cași cum l-ar fi petrecut la gară, — că șeful partidului „va fi însoțit tot timpul de dl Octavian Goga“, care a fost însărcinat de dl I. Brătianu „să-i supravegheze toate mișcărilor“...

E de prisos să spunem, că nimic nu e adevărat din această născocire răscoaptă. S'ar fi putut foarte bine, nu zicem, ca dl general Averescu să fi plecat în străinătate însoțit de dl Octavian Goga. Nu vedem ce planuri diabolice s'ar ascunde dedesubt. Dar nu e așa. Dl general Averescu s'a dus la Acqui, în Italia, ca să urmeze o cură, iar dl Octavian Goga se găsește la Vichy, în Franța, pentru acelaș scop. Iar cei doi oameni politici n'au plecat împreună.

Recomandăm, ca închidere, și dlui N. Iorga, s'o ia undeva spre munte. Chiar la Văleni, în cazul cel mai rău. Zăduful bucureștean nu-ți priește. Au început să-i joace spiriduși în călimară!

ION BALINT

GAZETA RIMATA

Haiducii

D. Ion Mihalache, atacat de bandiții Munteanu și Tomescu, ne-a comunicat din partea acestora, prin Dimineața, că cei doi cavaleri ai codrului se luptă pentru libertate

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Pe Dâmbovița, la răscruci,
Ieșiră 'n cale doi haiduci.
În strâmta margine de râu
Cu cinci pistoale 'nfipte 'n brâu. —
Nenorocoșii călători,
Scuipând în sân de șapte ori,
Au dat (nu pot să zic: în dar)
Tot ce-au avut prin buzunar.
Bandiții însă, cum s'a scris,
Mărinimoși, nu i-au ucis,
I-au dijmuit cu bunătate,
Și i-au lăsat în libertate.*

*Așa, frunțașul țărănist
S'a 'ntors acas' puțin cam trist,
Lăsând, ca orice păgubaș,
În mâna codrului vrăjmaș
Un ceas de aur cu breloc...*

(A fost un ceas fără noroc !)
Dar, cugetând mai îndelung
In drumul său spre Câmpulung,
Incet, aminte și-a adus
Cum unul dintre ei i-a spus
(Pe când îl scotocea la spate), —
Că luptă pentru libertate !

Atunci, de ce atât neceaz?
Mai sunt și alții 'n acest caz!
Câți cetățeni, și cât popor,
Nu luptă pentru dreptul lor?
De pildă, Vaida-Voevod,
Măcar că nu e din norod,
Nu stă legat și el de lanț
La Blank, la Renner și la Ganz?
N'ar vrea și el s'o ia hai-hui,
S'apuce calea codrului,
Să lase dividendul, frate,
Și să trăiască 'n libertate !

Și Iorga, dacă te gândești,
Dela Văleni la București,
De câteori ne ține curs,
Sau ne pocnește c'un discurs,
Sau când, cu gând ucigător,
Mai scrie o dramă din popor,
Ar trebui s'o luăm, la fel,
Cu pòterele după el?
Nu, nu ! o strig de-aici, din piept,
Ar fi barbor, ar fi nedrept,
Ar fi o mare strâmbătate,
Un atentat la libertate !

Deci, bine zic acei haiduci,
Căre pândesc pela răscredi,
Plini de pistoale și păcate:
Vrem libertate... libertate !

ZDRELEA & MĂRUNȚELU
— domiciliuși la Doftana —

INSEMNĂRI

Un personaj ridicol. — Ziarul *Unirea* dela Blaj ne zărnăie din nou la arțăgoasa lui rubrică „telefonică“, cu care, se vede treaba, occidentalii polemisti de pe Târnave ar dori să înlocuiască învechita „poștă a redacției“ de altădată. Vom explica mai la vale, pentru ce nu suntem dispuși să lungim vorba cu prea cucernica publicație politico bisericească. Deocamdată, vrem să lămurim definitiv punctul de plecare al unei neînțelegeri profund regretabile.

Nu e prima oară, când atragem luarea aminte a publicului românesc din Ardeal asupra chipului ciudat cum înțeleg câjiva din conducătorii bisericii noastre unite să privească inevitabila luptă dintre diferitele partide politice românești. Cu deosebire, *Unirea* dela Blaj, în paginile căreia s'a cuibărit de-o vreme încoace un venin foarte puțin creștinesc, duce pe față o campanie stăruitoare în favoarea partidului național, muștrând cu asprime pe toți acei ardeleni greco-catolici, cari

și-au permis să se înscrie în alte partide. Văzând această atitudine de vădită părtinire, și această pățimașe năvală în arena întrecerilor publice, ne-am îngăduit să expunem două păreri. Intâi, că niciunul dintre capii bisercești n'are dreptul să tragă la răspundere pe slujitorii bisericii sale pentru politica pe care o fac aceștia; și al doilea, dacă acest lucru s'ar întâmpla, biserica aceea s'ar afilia ea însăși unui anumit partid politic, ceea ce, tocmai pentru binele ei, nu e de dorit.

Aceste opinii ale noastre, întemeiate pe cea mai onestă judecată, au provocat o nestăpănită indignare lumească în coloanele *Unirei* dela Blaj.

Un episod recent s'a însărcinat să toarne din nou câteva picături de untde lemn încins peste focul care ardea moznit în cuvioasa redacție. Iată ce s'a întâmplat. D. dr. Elie Dăianu, proptop al Clujului și senator de Alba Iulia, s'a văzut atacat din bun senin în ziarul *Unirea* dela Blaj, care, --

potrivit programului arătat mai sus, — nu admite nici în ruptul capului, că cineva poate să fie în același timp, și „unit“ și (horresco referens!) „avere-scan“. Părintele Dăianu, firește, a răspuns, și răspunsul dumisale, după ce gazeta care-l învinovățise fără temei a refuzat să-l publice, a apărut în *Țara Noastră*. Atât ar fi fost de ajuns, pentru ca *Unirea* dela Blaj să sară în sus. Dar lucrurile s'au complicat: O a treia publicație (inchipuși-vă, ortodoxă!) a avut neiertata inspirație de a înregistra acest incident. Iată ceea ce cerberii dela *Unirea* din Blaj n'au putut ierta cu nici un preț. Un potop de insulte s'a abătut, deci, asupra părintelui Dăianu, în vreme ce „telefonul“ suspomeniților fanatici continua să se descarce asupra *Țărei Noastre*...

Cu toate acestea, nu se întâmplase nicio nenorocire. Revista *Biserica Ortodoxă Română* publicase numai următoarea notiță: „În revista *Țara Noastră* dela Cluj, părintele protopop dr. E. Dăianu, senator, se plânge împotriva ziarului *Unirea*, pe care-l ocărăște ca având de câțva timp o ținută mai mult politică decât bisericească.“ Da, așa a fost. Ei și? E o constatare perfect adevărată. Și ne întrebăm: întrucât publicarea ei în *Țara Noastră*, sau reproducerea ei într-o revistă de altă confesiune, ar constitui o crimă împotriva bisericii unite? Ce este *Unirea*, a cui este *Unirea*, pe cine reprezintă *Unirea*, de n'are nimeni voie să bage de seamă, că numita foaie târnăveană se ocupă mai mult cu politica decât cu biserica? S'auzim!

Am crezut și noi, cași alții, o bună bucată de vreme, că *Unirea* e organul autorizat al Mitropoliei din Blaj, care răspunde pentru fiecare rând publicat acolo. O asemenea situație, se înțelege, ar fi încurcat puțin lucrurile. Am fi avut de-aface cu un caz ciudat de ex-comunicare pentru motive politice,

și partidele românești puse la index n'ar fi stat cu mâinile în sân. Dar, altul este adevărul. De câteori are prilejul, mitropolitul Vasile se leapădă de cele scrise în *Unirea*, tăgăduind că aceasta ar fi o oglindind gândurile și simțămintele Mitropoliei din Blaj. Atunci? Să repetăm întrebările noastre: Ce este *Unirea*, a cui este *Unirea*, pe cine reprezintă *Unirea*? Ni s'a șoptit deunăzi, discret, numele dlui Alexandru Russu, redactorul foaiei. Acesta ar fi, cum s'ar zice, capul răutăților.

Numai atât? Ei bine, atunci nu face, — cum spuneam la începutul acestei notițe, — să lungim vorba prea mult. N'avem obiceiul să tragem cu tunul în vrăbii, și n'am stricat nicio dată atâta cerneală pentru un personaj ridicol.

O nedumerire mai avem, totuși. Pentru ce tipărește *Unirea* în tipografia Mitropoliei din Blaj, și pentru ce preoții uniți sunt abonați la ea cu sila? E o confuzie care ar trebui risipită.

Bucuria de peste Nistru. — Reușita partidului țărănist în alegerea de senator dela Chișinău n'a înveselit, cum s'ar crede, numai pe d. N. Iorga, care s'a grăbit să trimită dlui C. Stere, amicul său, sincere felicitări pentru acest succes basarabean. Ziarele anunță, că bucuria a fost mare și dincolo de Nistru. Fostul apostol dela Vălenii de Munte se află, deci, în cea mai agreabilă tovarășie.

Știrile sunt precise și autentice. Nimeni nu s'a gândit cel puțin să le desmintă. Manifestațiile de simpatie ale bolșevicilor pentru partidul țărănist, cu prilejul alegerii dlui Nicolae Nicolaievici Alexandri (cum îi zice d. dr. Lupu), au avut loc pe malul celălalt al Nistrului, cu deosebire în fața Tighinei, unde agenții tovarășului Apfelbaum-Zinoviev dela Internaționala 3-a au adus cu ei o enormă placardă, pe

care erau scrise: „Vă felicităm pentru isbânda secerei, mai puneți și un ciocan peste ea“. O simplă formalitate, cum s'ar zice, și Sovietele vor fi perfect mulțumite.

Departate de noi intenția polițistă, de a arunca în sarcina partidului țărănist o complicitate, prin nimic probată, cu guvernul roșu dela Moscova. Nu vom susține, prin urmare, că d. Ion Mihalache a fost plătit în ruble-aur, ca să popularizeze în România testamentul politic a răposatului Lenin, nici că d. Virgil Madgearu primește instrucțiuni, pentru interpelările dumisale din Parlament, dela celălalt tovarăș cu nume căptușit: Braunștein-Trotzki, noul comisar economic al Republicii sovietice.

Supunem însă judecăței tuturor acest simplu și limpede raționament. E în afară de orice îndoială, că Sovietele urmăresc cu stăruință bolșevizarea Europei, și că toată atenția lor e îndreptată, în momentul de față, asupra Balcanilor. Aceasta e premiza, pe care s'a însărcinat s'o lumineze o mulțime de fapte, pe deplin dovedite. În mod firesc, orice slăbire a puterii noastre de rezistență în fața anarhiei nu poate decât să bucure pe stăpânii de azi ai Rusiei, după cum orice întărire a ideii naționale la noi e sortită să le displacă. Cine crede altfel, e ori un înconștient, ori un dușman al acestui neam.

Succesul partidului țărănist în alegerea dela Chișinău a deslănțuit o explozie de nestăpânită satisfacție în lagărul bolșevic de peste Nistru.

Concluzia, puneți-o dumneavoastră singuri.

Mărturii autorizate. — Cunoașteți, fără îndoială, mult grăitoare fabulă. Vă aduceți aminte, cu câtă îngâmfată mândrie se întorcea musca dela arat, pe spinarea unui biet bou care

trăsese toată ziua la plug. Evident, fără ajutorul harnicei insecte nu s'ar fi răsturnat nicio brazdă...

Fabulele au fost născocite, desigur, pentru ca întâmplările cu dobitoace să slujească drept pildă oamenilor. Așa gândim acum, când avem în fața noastră comentariile bucuroase ale partidului național, după alegerea dela Chișinău. Pe mandatul de senator al dlui Nicolae Nicolaevici Alexandri, cu atâta trudă câștigat, băzâie în chipul cel mai stăruitor două aripi dihafane. Sunt gazetele dlui Iuliu Maaiu!

În frigurile fericirii, însă, triumfătorii noștri adversari, — întorși dela arat, — nu sunt tocmai bine informați despre propriul lor succes. Astfel, crezând că au pus mâna pe un argument distrugător, presa partidului național îi tot dă zor cu voturile evreiești, pe care dl Octavian Goga (și nu altcineva!) le-ar fi câștigat în alegerea dela Chișinău. Fără multă bătaie de cap, prin urmare, rabinul Trelsohn a fost declarat protector al *Țării Noastre*. La mai mare!

Înțelegem, și încă foarte bine, din ce profunzime de simțăminte delicate isvorăște această mică intrigă a foștilor noștri amici. Dar, din nefericire, născocirea prea e caragh'oasă. Mai întâi, toată lumea știe, că dl Octavian Goga n'a fost nicio zi la Chișinău, prin urmare n'a avut ocazia să ceară voturile evreilor de acolo; al doilea, aceste vo'uri, cum am arătat, s'au dat toate în favoarea candidatului opoziției-unite, deci: partidului național. Dacă mai o nevoie de vreo dovadă, iată, o dăm pe cea mai autorizată. Mărturia candidatului!

Într'adevăr, într'o convorbire cu trimisul *Adevărului*, dl Nicolae Nicolaevici Alexandri spune lămurit, că „alegătorii evrei n'au putut vota cu partidul poporului“, pentru că aceasta ar fi fost „o imposibilitate morală“, și

se grăbește să-și dea părerea că, „chiar dacă dl Sergiu Niță ar fi obținut voturile evreilor”, tot nu ar fi putut reuși. Noi nu mai cercetăm, dacă d. Sergiu Niță ar fi reușit sau nu, *dacă* ar fi obținut voturile evreilor. Constatăm numai, după propria declarație a protivnicului său, că acestea i-au lipsit.

Și, întrebăm, ce s'a ales din povestea cu rabinul Tjrelsohn?

Revoluția dlui C. Mille. — În paginile acestei reviste, dl Octavian Goga a vorbit cândva despre revoluția celor sătui. Pe vremea aceea, celebrul comitet de o sută, — declarat acum în stare de faliment, — flutura pe de-a-supra capetelor noastre drapelul sfărțit al autonomiei Ardealului. Dl Alexandru Vaida, membru în consiliul de administrație al fabricii de piele Renner, amenința cu ruperea pactului dela Alba-Iulia. Dl Iuliu Maniu, fostul avocat al consistoriului din Blaj, se pregătea să prezideze un nou Consiliu dirigent. *Țara Noastră* s'a însărcinat atunci să arate, că numiții domni nu sunt tocmai atât de primejdioși pe cât erau îndemnați să creadă unii concetățeni dela Podul Iloaei, induși în eroare de blumenbergii călimărilor din Capitală. Cei sătui, într'adevăr, n'au făcut niciodată revoluție...

Prin urmare, nici dl C. Mille, care e cel mai proaspăt instigator al partidului național, nu face excepție dela această regulă. Articolele sale incendiare din ziarul *Lupta*, cu tot zăduful pe care-l răspândesc în aceste zile de vară, nu produc, pe o rază de cincisute de kilometri, decât compătimire și ilaritate. Căci dl. C. Mille nu e un necunoscut pentru publicul românesc. Acum douăzeci și cinci de ani, pe vremea când își încerca norocul de publicist la mașina *Adevărului*, dl C. Mille se lupta din răspuțeri să bage România în război cu Bulgaria, — deși

știa bine că nu suntem pregătiți militărește, — numai pentru că această atitudine provocatoare a ziarului întrefinea o atmosferă continuă de senzație, minunat de productivă pentru tejiheaua sa grav amenințată. Astăzi, bătrânul autor al ariei celor trei șobolani, — o melodie răsuflată cu ajutorul căreia a ajuns milionar, — repetă cam acelaș lucru. Cu o singură deosebire. Eri punea la cale o treabă urată, astăzi aranjează o scenă de operetă: *îndeamnă* pe dl C. Argetoianu să facă revoluție!

Că, i, pentru dl C. Mille, regele Ferdinand e un netrebnic „*rege balcanic*”, care, întârziind prea mult să aducă la guvern pe dl Iuliu Maniu, „*singurul european răttăcit*” (de pe malurile Târnavei) în România”, ar trebui să fie constrâns la aceasta „*prin mijloace extra-legale*”. Și cine ar putea să ia, în asemenea împrejurări, rolul unui vijelios tribun al poporului, dacă nu marele latifundiar dela Breasta, fostul prieten al dlui Aron Schuller, la chemarea căruia, fără îndoială, toată țărâniea română s'ar scula ca un singur om. Vorba poetului:

„*De-î suna din corn odată,*

„*Ai s'aduni Moldova toată...*”

Parcă-l vedem pe dl C. Argetoianu aprinzând focuri pe culmi și sunând din bucium, ca să-și adune oștirea. Să nu uitați, că eminentul prieten al multimei s'a născut în țara lui Tudor Vladimirescu!

Cât despre dl C. Mille, se înțelege, rolul dumisale se mărginește la o sinceră și stăruitoare încurajare. Revoluția, dacă e nevoie de ea, s'o facă alții! S'o facă cine poate... Directorul *Luptei* e prea bătrân pentru asemenea exerciții corporale. Apoi, nu e tocmai așa de multă vreme, de când a vândut două gazete pe preț de șapte milioane. Deci, nu mai e flămând. Și știți, revoluția celor sătui... Nu e lucru serios!

Consecvență. — Un ziar de dimineață, aciuit printr'o firească afinitate sufletească în piața Sărindar, unde au poposit toate tarabele de precupețe gazetărești ale blumenbergilor, își vâicărește revolta de unsuroasă ipocrizie împotriva presei de mare tiraj, care, vezi Doamne! demoralizează pe cetățenii fericitiei României, înșifând cotidian reportajii senzaționale asupra tuturor crînelor, jafurilor, hoțiilor, ticăloșiilor, pungășiilor și sinuciderilor, care se petrec și în această țară blagoslovită, ca în oricare alta.

Am fost totdeauna împotriva tuturor speculelor de rotativă, pe orice tărâm s'ar face, și ne permitem a crede că avem acest drept. Dar, ca gazeta clandestină a dlui C. Argețoianu să verse lacrimi de crocodil asupra publicului amenințat a-și vedea moralul atacat de lepra speculațiilor presei, ni se pare o ciudățenie prea gogonată.

✓ Cine strigă și cine se revoltă? Tocmai aceia, cari au luat ei înșiși în antrepriză, după un model bine cunoscut, calomnia cusută cu ață albă, reportajul politic senzațional, împănate cu condimentele tuturor născocirilor și minciunilor.

Pentru a-și marca mai bine bizara consecvență între ce spune și ce face, gazeta ne dă ea însăși un model de admirabilă „moralitate” și „moralizare” a cititorilor, năpustindu-se cu știutele ei accente de suburbie la așa zisii lui adversari politici, asupra cărora revarsă din subteranele ineptizabilului său canal un val de ticluri urât mirositoare.

Fabricanții de știri mincinoase și sonore își mai adaugă astfel un nou atribut, care le vine foarte bine: îndrăsneala.

„Amintirile unui băiat de familie.” — Literatură amintirilor nu încapă în niciun raft deosebit al clasificărilor o-

bișnuite. E un admirabil pretext pentru toate genurile. Între *Confesiunile* lui Jean-Jacques Rousseau și *Amintirile* lui Ion Creangă, rămâne loc destul pentru toate roadele spiritului omenesc. Intocmai ca în descrierile de călătorie. Și ce sunt amintirile, dacă nu o re-întoarcere, după ani îndelungați, pe cărările propriei noastre vieți?

D. Ion Petrovici, autorul unui volum nou: *Amintirile unui băiat de familie* e un tovarăș de drum încântător. Prin-zându-ne de mână pentru a ne duce până la capătul copilăriei sale, distinsul scriitor și om politic ne dăruiește o carte plină de cele mai alese calități literare. Mai întâi, ceea ce se desprinde din aceste pagini ferme-cătoare e sinceritatea. Picătura de apă vie, care însuflețește, nu numai aducerile aminte, ci oricare altă răstrângere de suflet. Dar, la d. Ioan Petrovici, care e un intelectual de elită, sinceritatea știe să se îmbrace în viesmântul elegant al unei discreții de artist adevărat. Astfel, stilul e curgător fără să cadă în prețiozitate, simțămintele sunt duioase fără să devină retorice, întâmplările sunt petrecute aievea fără să pară banale.

Iată pentruce, unele din *Amintirile unui băiat de familie*, ca de pildă: „O reprezentatie cu bucluc” ar putea să figureze cu cinste în orice antologie a prozei românești. Recomandăm, deci, cartea cu toată căldura.

Cărți noi. — Colaboratorul nostru d. P. Nemoianu și-a strâns într'o broșură de peste 60 pagini o parte din articolele publicate în *Țara Noastră* tratând despre diferite *Probleme bănățene*. Cercetările dlui P. Nemoianu au fost scrise în dorința de a complecta „icoana clară și reală a moștenirii naționale” în noile provincii. Asupra *Problemei bănățene* vom reveni.